

rixari, težā - žība indicium, lis, rixa, - žīnu augustus; - žava pondus, - žibivū iurgiosus - blnikū qui rixatur; težakū - ari - atell - nikū - žīnikū agricola, operarius, - žanije agricultura. Tagū b) m. adj. fortis (steif, trāg), taga f. afflictio, anxietas, angor; - gosti - glivū angore plenus, - govati - tažiti urgere, anxium esse, - žinica quae luget.

S. Teg a) getraide, frumentum; tegniti, stežaj; teža pondus, opera, težam operor, težak, težakinja; težiti premere, zatezati (besede), serb. otezati ponderare, otezalo statera, utez pondus; b) togota bolezen drobnice, božjasti podobna, kozo je togota zlomila; togoten - tnež, otožen mraz iners frigus, tuga molestia, toži se mi, tožba querela itd.

Tęti — tętiva.

O. Tīnā - neši scindere, scr. tan ferire; tętiva f. chorda, suff. tiva cf. serb. stativa, jestivo, čes. stativo.

S. Tėti - tnm, tnalo holzblock zum holzspalten, drvoton holzlege; tetiva i tetiv f. chorda.

## Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Motto: „Nulla dies sine linea!“  
Stari rimljanski pregovor.

Nadaljevaje gospodarstvene poduke dospeli smo bili s tem predmetom na oskerbljevanje poljskih rastlin in na žetev. Poljske rastline potrebujejo pogostoma strežbe, da se pospešuje rast, ali pa da se odstranjujejo njeni zadržki. Tako n. pr. je treba terdo skorjasto zemljo zrahljati z brano ali z zobastim valjarjem; — na pustih njivah se prilega dobro, ako se jim včasih še malo prignoji; — posebno pozornost pa naj se ima tudi na plevel, v katerem se celó pogostoma zaplodijo škodljivi merčesi in druga červivna zalega, ktera potem poljskim pridelkom škoduje. Zlasti na ogeršici zapazujejo sim ena leta take snedene merčese, ki se v plevelu zaredijo in potem sadež napadajo. Goste setve včasih plevel same zadušijo; naj bolje pa je vender, ako se s pletevjo odpravi. \*)

\*) O hudem in škodljivem plevelu prednica (Kleeseide, Flachsseide) se nam je zeló ravno o taistem času na Dunaji govorilo, ko so marljive „Novice“ to reč obravnavale in pomoček zoper to škodljivo rastlino nasvetovala. Glej „Novice“ l. 1869, 34. list, 269. stran! Pis.

Oziroma na žetev in tudi košnjo kermnih rastlin se je priporočevalo, naj se za ta dela pazi na pravi čas. Žito naj se žanje, kakor hitro je zrelo, zlasti tako (n. pr. ajda, proso), ki se v preveč zrelem stanu rado osiplje. Gledé košnje kermnih rastlin je naj bolje, da se opravlja to delo takrat, kadar začénjajo dobro v cvet iti. Ako se namreč čaka, da seme začénja zoreti, je to za kërmo gledé njene znotranje (redivne) vrednosti občutno škodljivo. Gosp. docent nam je imenoval žetev in košnjo naj bolj imenitno opravilo zemljiščnih gospodarjev, torej je tudi kaj zelo priporočal, naj se za to do časa osnažijo in v primeren stan postavijo skednji, žitnice in kozelci; — naj se pregleda in pripravi razno potrebno orodje (serpi, kose, žetevne mašine); — tudi za delavne moči (žanjice, kosce in dninarje) naj se poskerbi, da je o pravem času vse vredjeno in pri rokah. Omenjalo se je tu mimogrede, da v mnogih krajih (zlasti po Nemčiji) rabijo za žetev tudi koso, kar se vender ni priporočevalo, dajejo marveč serpu predstvo. S koso se sicer več stori, ali zraven tudi več terpi, med tem ko serp vsaka količ kaj odraščena oseba že lahko rabi.

V daljnih ukih prestopili smo pod naslovom „Spezieller Pflanzenbau“ na natančno obdelovanje in oskerbovanje poljskih rastlin. Razdelile so se nam one naj prej v skupine (Gruppen), in sicer:

- a) vžitne rastline ali zernja;
- b) kermne rastline in
- c) kupčijske in obertnijske rastline.

Podzemeljski sadeži, namreč: krompir, pesa, repa, korenje se morejo k vsaki teh skupin prištevati. Razverstili so se nam poljski pridelki dalje tudi na botaniški podlagi, in sicer:

- 1) podzemeljske rastline, t. j. repa, korenje, sladič;
- 2) gmolje (Knollen), t. j. krompir (podzemljice);
- 3) predivnate rastline, t. j. lan, konoplja;
- 4) kermne in barvne rastline, t. j. razne detelje in verbovnik (Indigo liefernde Waide);
- 5. tobak (duhan);
- 6. obertnijske rastline, t. j. žafran, hmelj itd.
- 7) semenske rastline, t. j. čimena, janež;
- 8) oljnate rastline, t. j. ogeršica, mak;

9. močnata semena, ki so: raznovrstna žita, sočive in ajda. \*)

Poglavitna žitna plemena so se razdelila zopet v 3 verste, namreč:

- a) pšenica, rež, ječmen, oves,
- b) turšica, proso,
- c) rajž.

O pšenici se je povedalo, da jo je 7 plemen ali sort, ki so se vse po imenu navedele in tudi botaniško popisale. Povem vendar o tem le to, da navadne pšenice se seje naj več, angleške pa naj manj, ker je poslednja, akoravno ima veliko in težko klasje, preveč mehka. — Rž je le ene sorte, ki se pa seje kot ozimina in jarina; ječmen je zopet dvoje sorte, ravno tako tudi oves. — O podnebnih okoliščinah se je povedalo, da se v višjih krajih Evrope ozimine ne sponesó, po srednji Evropi vendar ozimina pšenica dobro rodi. Ječmen prebije zimo tudi le v milejših podnebnih blizo morja; oves pak se ne briga za mraz in oestro podnebje, in je povsod rad domá. Oziroma na dobroto ali plodnost zemljišč se je povedalo, da zahtevata pšenica in ozimini ječmen naj več od zemlje, oves pa naj manj. Za ozimine naj se njih prednje rastline kmali odstranijo, in naj se sejejo rž in ječmen prej ko pšenica, vse pa kolikor je le mogoče zgodaj. Na ledine ali večletne pašnike je naj bolj ozimine sejati, nikakor pa ne žita za žitom. Svetoval se je taki-le red: prvo leto kúha (Hakfrucht); drugo leto jaro žito; tretje leto detelja, četrto pa ozimina. Žitom neposredno gnojiti ni dobro, ker potem prerada polegajo in prehitro gredo v klasje. Tudi na plitvo oranih njivah žito rado plega. Govorilo se je dalje od mnogih uim, ki polja zadevajo, od mraza, suše, móče in toče, ter priporočevala se zoper poslednjo nevarnost zavarovanje poljskih pridelkov pri dotičnih družbah. Zatim prišle so na versto žitne bolezni, ki naj več izhajajo od oscánie (Schmarotzern) in snětja (Brand). Tudi rjá rada na mokrih zemljiščih zlasti pšenici škoduje, in na novo se je priporočevalo, naj se česminj (Berberitze) odpravi od njiv, ker

\*) Po besedah g. docenta se pridelava v obeh straneh našega cesarstva, t. j. v avstrijskih in ogerskih deželah na leto 250 milijonov vaganov žita in sočiva, in sicer 240 mil. vag. žita, 5 mil. vag. sočive in 5 mil. vag. ajde. Od teh pridelkov se je l. 1867. zvozilo čez 20, — l. 1868. pa čez 27 mil. vag. žita čez meje našega cesarstva v tuje dežele. Izvožena moka ni v teh številih vrajtana.

se njemu rjá pripisuje. V misel se je jemalo dalje tudi več škodljivih plevel. Eden zmed naj malopridnejših je steklas (Trespe = Ackerfuchsschwanz). Dalje se je govorilo tudi od nekterih zaželk, ki se periodično prikazujejo in poljem veliko škode napravljajo. Tako je n. pr. neka mala muha (Hessenfliege) že v preteklem stoletji v Ameriki veliko škode delala, in se ll. 1830. in 1854. tudi v naših krajih prikazala. Nektere take muhe živijo v žitnih bilkah, in so rastlinam prav zelo v kvar. — K sklepu dozdej omenjenih žitnih plemen se je še povedalo, kako po raznih krajih te pridelke po žetvi sušijo. Pravilo se je sicer dosti, celó to, da po nekterih krajih same kláse od slame porežejo, in jih na podstrešjih hiš sušijo. Naši praktični kozelci, se vé, da zopet niso prišli na versto, akoravno so vse hvale vredni, in imajo berž ko ne pred vsemi nam imenovanimi sušili predstvo. Za mlatvo priporočevale so se vnovič mašine, ktere so v mnogih krajih že tako osnovane, da se morejo voziti od kmetije do kmetije, ter hkrati žito mlatijo, čistijo in dobrega od slabega ločijo. Pač lepi stroji to, ki marsikaki gospodinji odpodijo skerb: Kaj bodem danes opoldan mlatičem za južino kuhala“!

(Dalje prih.)

## CVETKA

na grobu Josipa Raktelj-a, učiteljskega pripravnika, umerl v Ribnici  
24. maja t. l.

V zemlje naročji prav sladko počivaj,  
Bil si nam mili in dragi tovarš,  
Sveti mir tamkaj zdaj večno uživaj,  
Ločil ki zgodaj si tú se od nas!

Hotel si mladež prav skerbno učiti,  
Z nami izvoliš prelepi si stan;  
Kmalu si moral pa nas zapustiti,  
Iti na službo — tje v večnost pozvan.

Groba noč černa sedaj te pokriva,  
Videl ti tukaj ne bomo se več,  
Misel pa na Te bo vendar v nas živa,  
Dekler odkrije se raj nam cvetč.

V imenu njegovih součencev

**F. P—k.**